

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A.G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy - na skutek skargi wnioskodawcy o
wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego w [...]. z dnia 21 października 2014 r. sygn. III AUa [...],
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 listopada 2017 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1. oddala zażalenie;

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...].
na rzecz adwokat M.K-R. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej odwołującemu się w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 maja 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...]., po
rozpoznaniu sprawy z wniosku A.G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń
Społecznych Oddziałowi w K. o rentę z tytułu niezdolności do pracy - na skutek
skargi wnioskodawcy o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym

wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 21 października 2014 r., III AUa [...], odrzucił skargę.

W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawca A.G. w pismach z dnia 29 września 2014 r. i dwóch pismach z dnia 3 listopada 2015 r. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 21 października 2014 r., w sprawie III AUa [...]. Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę o wznowienie postępowania, uznając, że wnioskodawca po raz kolejny zmierza do wznowienia postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem z dnia 21 października 2014 r., a wcześniejsza jego skarga została odrzucona postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r., jako nieoparta na ustawowej podstawie wznowienia. Zaś ponowna skarga o wznowienie postępowania jest zgodnie z art. 416 § 1 k.p.c. niedopuszczalna, poza wyjątkiem z art. 416 § 2 k.p.c.

Na skutek zażalenia wnioskodawcy, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 grudnia 2016 r. uchylił postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 grudnia 2015 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy uznał za błędne stanowisko Sądu Apelacyjnego co do niedopuszczalności wniesienia ponownej skargi o wznowienie postępowania, podkreślając, że zakaz ponownego wnoszenia skargi o wznowienie nie ma zastosowania, jeżeli poprzednia skarga została odrzucona. Tylko oddalenie, a więc merytoryczne orzeczenie wydane na skutek skargi o wznowienie, a nie odrzucenie skargi, nieopartej na ustawowej podstawie, wyklucza na podstawie art. 416 § 1 k.p.c. dalsze wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem. Wniesieniu przez wnioskodawcę ponownej skargi o wznowienie postępowania nie stało więc na przeszkodzie prawomocne odrzucenie poprzednio wniesionej skargi.

W wyniku wezwania Sądu Apelacyjnego, pełnomocnik wnioskodawcy sprecyzował w piśmie z dnia 24 marca 2017 r., że podstawą skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 października 2014 r. są nowe dowody, które mogły mieć wpływ na wynik przeprowadzonego postępowania, a z których wnioskodawca nie mógł skorzystać we wcześniejszym postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.). W jego ocenie, w objętym skargą postępowaniu Sąd zaniechał bowiem dopuszczenia dowodu z łącznej opinii

biegłych lekarzy właściwych specjalności w celu dokonania kompleksowej oceny jego stanu zdrowia. Sam wnioskodawca nie miał zaś wiedzy o możliwości wnioskowania o przeprowadzenie takiego dowodu ani nie został w tym zakresie pouczony przez Sąd. To zaniechanie dowodowe uniemożliwiło dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie jego niezdolności do pracy i było podstawą odmowy przyznania mu prawa do świadczenia rentowego. Nadto jako podstawę wznowienia pełnomocnik wnioskodawcy wskazał pozbawienie wnioskodawcy możliwości działania oraz brak jego należytej reprezentacji wskutek naruszenia przepisów prawa (art. 401 pkt 2 k.p.c.), co było wynikiem odmowy ustanowienia dla niego pełnomocnika procesowego w objętym skargą postępowaniu. Tymczasem z uwagi na jego wiek, stan zdrowia oraz problemy w życiu osobistym związane z utratą mieszkania, nie był on w stanie samodzielnie działać w sprawie, o czym świadczy treść jego pism procesowych, w których miał trudności z formułowanie zarzutów i wniosków oraz fakt, że pisma te kierował do niewłaściwych adresatów. Dodatkowo brak jest dowodów doręczenia wnioskodawcy postanowienia o odmowie ustanowienia pełnomocnika z urzędu wraz z pouczeniem o możliwości złożenia zażalenia na to postanowienie.

Sąd Apelacyjny wskazał, że skarżący wskazał jedynie, że brak dopuszczenia w postępowaniu objętym skargą dowodu z łącznej opinii biegłych uniemożliwił prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie jego niezdolności do pracy i rozstrzygnięcie, czy spełnił przesłanki do nabycia prawa do renty. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie sposób przyjąć, że okoliczności te stanowią podstawę wznowienia postępowania, o jakiej mowa w art. 403 § 2 k.p.c. W istocie skarżący nie wskazał nowego dowodu, z którego nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu. Skarżący „nie wykrył” żadnego nowego środka dowodowego, mającego ewentualny wpływ na wynik sprawy, z którego nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu. Co więcej, miał on realną możliwość zawnioskować dopuszczenie i przeprowadzenie takiego dowodu w toku postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem. Brak wystarczającej inicjatywy dowodowej strony, a w szczególności niezłożenie przez nią wniosku o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii (zespołu biegłych) nie może być uzasadnieniem dla podstawy wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. W konsekwencji nie ma podstaw do

przyjęcia, aby skarga A.G. była oparta na ustawowej podstawie wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c.

Sąd stwierdził ponadto, że powołane w uzasadnieniu skargi okoliczności w sposób jednoznaczny i oczywisty wskazują, że powołana przez skarżącego podstawa ujęta w przepisie art. 401 pkt 2 k.p.c., tj. pozbawienie strony możliwości działania i brak należytego reprezentowania strony, również nie zachodzi. Podniesiona przez skarżącego kwestia nieznanomości przez niego przepisów oraz brak rozeznania w sprawie, a przy tym niereprezentowanie go w sprawie przez adwokata lub radcę prawnego oraz niepouczenie go o możliwości zaskarżenia postanowienia odmawiającego mu ustanowienia pełnomocnika z urzędu w sposób oczywisty nie może być utożsamiana z pozbawieniem strony możliwości działania, ani brakiem należytego reprezentowania strony w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. Z tej przyczyny podstawa wznowienia z art. 401 pkt 2 k.p.c. również nie istnieje w przedmiotowej sprawie.

Ponadto, skarżący nie dochował trzymiesięcznego terminu wynikającego z art. 407 § 1 k.p.c. do wniesienia skargi z powodu pozbawienia możliwości działania lub braku należytej reprezentacji, skoro wiedział o wyroku z dnia 21 października 2014 r., gdyż i był obecny na rozprawie, na której został on ogłoszony, a skargę o wznowienie postępowania wniósł dopiero w dniu 3 listopada 2015 r., przy czym o podstawę wznowienia z art. 401 pkt 2 k.p.c. rozszerzył skargę dopiero w pismach z dnia 20 lutego 2017 r. i z dnia 24 marca 2017 r. Na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. Sąd odrzuca również skargę wniesioną po upływie przepisane terminu.

A.G. zaskarżył to postanowienie zażaleniem w całości, zarzucając mu rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 403 § 2 k.p.c., przez pominięcie wskazanego przez skarżącego dowodu z dokumentacji medycznej skarżącego w zakresie leczenia kardiologicznego, znajdującej się w posiadaniu [...] Szpitala Specjalistycznego im. [...], a w konsekwencji odrzucenie skargi o wznowienie postępowania przez przyjęcie, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia.

W uzasadnieniu podniesiono, że w pismach z dnia 29 września 2014 r., 3 listopada 2015 r. i 3 listopada 2015 r. (potraktowanych przez Sąd, jako skarga o wznowienie postępowania) skarżący wskazał, że podczas badania

kardiologicznego w [...] Szpitalu Specjalistycznym w dniu 21 września 2015 r. dowiedział się, że w jego dokumentacji medycznej znajdują się wyniki badań oraz zalecenia medyczne, które w opinii kardiologa prowadzącego leczenie skarżącego - doktora I.T., mogły mieć wpływ na wynik postępowania, którego wznowienia domaga się skarżący, a o których istnieniu skarżący nie wiedział, w konsekwencji czego nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z tych dokumentów znajdujących się w dokumentacji medycznej skarżącego. Tymczasem, rozpoznając skargę o wznowienie postępowania, Sąd Apelacyjny całkowicie pominął powyższy wniosek dowodowy skarżącego, nie zajmując żadnego stanowiska w jego przedmiocie. Podkreślił że okoliczności dotyczące schorzeń układu krążenia oraz pobytu w szpitalu były znane skarżącemu. Skarżący nie miał jednak wiedzy o wynikach kolejnych badań medycznych i zaleceniach lekarza prowadzącego (zmianach dot. programowania rozrusznika serca), które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Na etapie zażalenia kontestowane jest stanowisko Sądu Apelacyjnego jedynie odnośnie do nowych dowodów, które skarżący powołał w skardze o wznowienie postępowania.

Na mocy art. 399 § 1 w związku z art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Co do zasady przyjmuje się, że niemożność skorzystania ze środków dowodowych w poprzednim postępowaniu dotyczy sytuacji, w której strona nie mogła w toku postępowania wskazać określonych faktów lub przedstawić stosownych dowodów, gdyż w tym czasie nie wiedziała o nich i przy dochowaniu należytej staranności nie mogła się o nich dowiedzieć. Nie odnosi się to zatem do okoliczności i dowodów jawnych z materiału poprzedniego postępowania, a tylko niedostrzeżonych przez stronę (postanowienia

z dnia 15 maja 1968 r., I CO 1/68, OSNCP 1969 nr 2, poz. 36; z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, LEX nr 490340 i z dnia 8 kwietnia 2009 r., V CZ 16/09, LEX nr 619675). Przez wykrycie nowego środka dowodowego należy także rozumieć uzyskanie możliwości skorzystania ze środka dowodowego, o którego istnieniu strona w poprzednim postępowaniu zakończonym wyrokiem wprowadzić wiedziała, jednak nie mogła nań się powołać, nie wiedząc, gdzie się znajduje lub czy w ogóle da się odszukać (orzeczenie z dnia 10 listopada 1938 r., C.II. 905/38, Nowa Palestra 1939 nr 3, s. 135). Inaczej mówiąc, nowe środki dowodowe mogą być podstawą skargi o wznowienie postępowania, jeżeli istniały w czasie prawomocnie zakończonego postępowania, jednak nie były znane stronie i z tej przyczyny nie mogły być przez nią wykorzystane w tym postępowaniu (postanowienie z dnia 21 lutego 2013 r., IV CZ 179/12, LEX nr 1311817), albo co do których w trakcie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem strona obiektywnie dysponowała możliwością ich zgłoszenia, jednakże tego nie uczyniła wskutek braku procesowej potrzeby ich powołania, a nie wskutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia, czy błędnej oceny (postanowienie z dnia 25 stycznia 2007 r., I UZ 38/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 51). Uogólniając, można zatem wyrazić pogląd, że wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależnione od zaistnienia łącznie trzech przesłanek: po pierwsze, wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w czasie postępowania, ale nie zostały w nim powołane; po drugie, możliwości ich wpływu na wynik sprawy i po trzecie, niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (postanowienie z dnia 8 października 2015 r., III CZ 43/15, LEX nr 1820399). Oczywiście jest więc, że nowy dowód, to taki, który nie był przedmiotem oceny sądu w postępowaniu, którego wznowienia się żąda.

Skarżący w ramach podstawy wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. wskazuje nowy dowód, który mógł mieć wpływ na wynik przeprowadzonego postępowania, a z którego nie mógł skorzystać we wcześniejszym postępowaniu - dokumentację leczenia kardiologicznego w [...] Szpitalu Specjalistycznym im. [...], ul. P. [...], w tym wyniki badań i zalecenia medyczne. Jednakże zauważyć należy, że dokumentacja z tego leczenia przesłana została na żądanie Sądu Okręgowego (k-62), po piśmie

procesowym wnioskodawcy z dnia 24 września 2012 r., w którym domagał się „sprowadzenia” kartoteki ze Szpitala Kardiologicznego im. [...] w K.. Dowody zatem wskazywane jako „nowe” były już przedmiotem oceny sądu w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 21 października 2014 r., III AUa [...], i dlatego nie mogą stanowić podstawy wznowienia postępowania. Co za tym idzie, skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie i zasadnie została odrzucona a podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Wobec tego Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.